

Direktiv för tjänster på kommande

En inre marknad som fungerar effektivt är en av den europeiska unionens centrala målsättningar. Människor, tjänster och varor borde få röra sig fritt mellan de olika länderna. Tullar, skatter, tillstånd och alla tänkbara slag av myndighetsingripanden skapar bara hinder och gör verksamheten trög – och bromsar den utveckling man vill uppnå. Enligt kommissionens beräkningar utgör tjänster över hälften av unionens bruttonationalprodukt.

EU har visserligen lyckats avlägsna många av hindren, eller har åtminstone gjort dem lägre, men trots det återstår det mycket att göra för många av medlemsländerna. I Finland har vi ganska få servicenäringar som förutsätter tillstånd eller annars är reglerade, och byråkratin är överlag relativt lätt. I många andra EU-länder har man bara börjat gallra inom byråkratin, och komplicerade och oklara förvaltningsrutiner gör det svårt både för utländska företag att etablera sig och för serviceproducenter att nå över gränserna.

EU-kommissionen avgav i januari ett förslag till direktiv gällande tjänster på den inre marknaden (Directive on Services in the Internal Market). Det är meningen att direktivet skall främja tjänsternas fria rörlighet, och det tillämpas på alla former av tjänster med ekonomiska aspekter utom finansieringstjänster, elektroniska tjänster och trafik. Också de tjänster som erbjuds av personer som arbetar inom reglerade yrken, som t.ex. tandläkare, omfattas av direktivet. Behandlingen av förslaget har bara påbörjats, och man förhandlar nästa gång om det på ministernivå i maj. Parlamentet får det på sin dagordning först senare. Det är meningen att det skall träda i kraft år 2007.

Direktivet ålägger medlemsländernas myndigheter att förbättra och förenkla sina administrativa rutiner i anslutning till serviceproduktionen. Man utgår från ett system där allt skall skötas vid en lucka (one-stop-shop): en serviceproducent som kommer från ett annat land skall kunna sköta alla praktiska ärenden som har med etableringen att göra snabbt och effektivt. Myndigheterna får inte vägra att bevilja tillstånd t.ex. med hänvisning till marknadsläget.

Det att serviceproducenten skall följa lagstiftningen i sitt ursprungsland också då han eller hon erbjuder tjänster i andra medlemsländer är ett nytt tankesätt. Principen är alltså den samma som då en CE-märkt produkt kommer

ut på den europeiska marknaden: ett godkännande i ett land innebär godkännande inom hela området. Mottagarlandet får inte ställa tilläggskrav på tjänster, och det har inte heller någon direkt rätt eller skyldighet att övervaka dem. Det ställer ännu större krav än förr på samarbetet mellan myndigheterna.

Löntagarorganisationerna är rädda för ett obehärskat missbruk av utländsk arbetskraft om principen om utgångsland tillämpas också vid övervakningen av arbetsvillkoren. För tillfället tillämpar man de löner och de arbetsvillkor som gäller i det land där arbetet utförs. Nu är man orolig för att det skall leda till spekulation t.ex. så att man grundar kortlivade postlådeföretag utomlands om övervakningen lämnas helt på utgångslandets ansvar. Om ett företag som hör hemma på Cypern erbjuder tjänster i Finland skulle man bara tillämpa Cyperns lagstiftning, och övervakningen skulle helt skötas av de cypriotiska myndigheterna.

Artikel 23 är reserverad för hälsovårdstjänster. Där har man skrivit in EU-domstolens tidigare ståndpunkt enligt vilken polikliniska hälsovårdstjänster – som tandvård – skall ersättas enligt spelreglerna i det egna landet också om man får tjänsterna i ett annat medlemsland. För poliklinisk vård kan man inte, i motsats till sjukhusvård, kräva tillstånd i förväg av myndigheterna. Sjukhusvård skulle förutsätta förhandsgodkännande om den ersätts i hemlandet och man inte inom medicinskt sett rimlig tid skulle kunna få vård där. Det är alltså fråga om ett slags europeiskt vårdgarantisystem. Man får ju förstås också nu ersättning enligt sjukförsäkringstaxan för vård i ett annat EU-land.

Förslaget till direktiv leder till en intressant tankegång gällande vad som skulle hända om en finländsk medborgare skulle få tandvård i ett annat EU-land, och i efterskott ansöker om ersättning av staten. Då skulle det nämligen inte vara tillräckligt med den tredjedel av kostnaderna som sjukförsäkringen står för, utan man skulle kunna kräva ersättning enligt vad samma behandling skulle ha kostat med samhällets stöd på hälsocentral. Det är klart att den stora, och hela tiden växande, skillnaden mellan det stöd patienten får inom den offentliga och den privata sektorn leder till en konflikt också i förhållande till unionslagstiftningen.

MATTI PÖYRY